

REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO (UE, Euratom) 2017/1745**z dnia 27 kwietnia 2017 r.****zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2015**

PARLAMENT EUROPEJSKI,

- uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2015,
 - uwzględniając art. 94 Regulaminu i załącznik IV do Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A8-0108/2017),
- A. mając na uwadze, że Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej (zwane dalej „Wspólnym Przedsięwzięciem”) zostało ustanowione decyzją Rady 2007/198/Euratom w marcu 2007 r. na okres 35 lat;
- B. mając na uwadze, że członkami Wspólnego Przedsięwzięcia są Euratom reprezentowany przez Komisję, państwa członkowskie Euratomu oraz kraje trzecie, które zawarły z Euratomem umowę o współpracy w dziedzinie kontrolowanej syntezy jądrowej;
- C. mając na uwadze, że zadania Wspólnego Przedsięwzięcia są następujące: wnoszenie wkładu Unii na rzecz międzynarodowego projektu ITER w zakresie energii termojądrowej; wdrażanie umowy w sprawie szeroko zakrojonej koncepcji między Euratom i Japonią; oraz przygotowanie do budowy demonstracyjnego reaktora syntezy jądrowej (DEMO);
- D. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło autonomiczną działalność w marcu 2008 r.;

Uwagi ogólne

1. przyjmuje do wiadomości, że według sprawozdania Trybunału Obrachunkowego (zwanego dalej „Trybunałem”) dotyczącego sprawozdania finansowego Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2015 (zwanego dalej „sprawozdaniem Trybunału”) sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia rzetelnie przedstawia jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2015 r. we wszystkich istotnych aspektach oraz wyniki transakcji i przepływy pieniężne za kończący się tego dnia rok, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego oraz z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji;
2. przyjmuje do wiadomości, że zgodnie ze sprawozdaniem Trybunału transakcje leżące u podstaw rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia za rok budżetowy 2015 są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach;
3. z zaniepokojeniem zauważa, że w sprawozdaniu Trybunału po raz kolejny podkreśla się, że ze względu na stopień złożoności działań prowadzonych w związku z projektem ITER istnieje poważne zagrożenie, że kwota wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia w etap budowy projektu ITER wzrośnie, lecz przyznaje również, że osiągnięto znaczne postępy w szeregu dziedzin wywierających wpływ na całą strukturę zarządzania projektem;
4. podkreśla, że Wspólne Przedsięwzięcie jest odpowiedzialne za zarządzanie wkładem Unii na rzecz projektu ITER oraz że pułap budżetowy w wysokości 6 600 000 000 EUR musi zostać utrzymany do 2020 r.; zaznacza ponadto, że głównym wyzwaniem dla projektu ITER jest upewnienie się, że zostanie zachowany realistyczny harmonogram i budżet oraz że wszelkie ewentualne odstępstwa lub problemy zostaną ujawnione na jak najwcześniejszym etapie; zauważa, że Trybunał w swoim sprawozdaniu ponownie stwierdza w „objaśnieniach uzupełniających”, że w pułapie budżetowym w wysokości 6 600 000 000 EUR, który uległ podwojeniu w stosunku do pierwotnie ujętych w budżecie kosztów przeznaczonych na etap budowy w 2010 r., nie uwzględniono nieprzewidzianych kosztów; zauważa zatem pewien postęp w aktualizacji wyceny wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia w 2015 r., która jest bardziej wyczerpująca; jest świadomy, że ostatnie zmiany, które są nadal wprowadzane w tym zakresie, mają kluczowe znaczenie dla przyszłego sukcesu projektu;
5. z głębokim zaniepokojeniem zauważa fakt, iż według sprawozdania Trybunału z 2015 r. Wspólne Przedsięwzięcie przeprowadziło szeroko zakrojone działania w celu obliczenia szacowanego ostatecznego kosztu wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia w etap budowy projektu ITER, dzięki czemu szacowany koszt wzrósł o ok. 2 375 000 000 EUR, co stanowi wzrost o 35 % w porównaniu z kwotą zatwierdzoną przez Radę w 2010 r.; zauważa, że kwota ta jest wyższa niż wzrost zgłoszony przez Wspólne Przedsięwzięcie w listopadzie 2014 r., ale przyznaje, że jest to spowodowane szerszym zakresem nowych obliczeń w celu pokrycia całego etapu budowy, a nie tylko szacunkowych odchyleń od kosztów w udzielonych zamówieniach; z zadowoleniem przyjmuje działania podjęte przez Wspólne Przedsięwzięcie w celu zapewnienia bardziej ogólnych i realistycznych szacunków kosztów;

6. zwraca uwagę, że sprawozdanie Trybunału odnosi się do przyjęcia przez Radę Zarządzającą Wspólnego Przedsięwzięcia planu działań na 2015 r., zgodnego z planem działania ITER, w celu stawienia czoła wyzwaniom związanym ze złożonością projektu ITER; przyjmuje do wiadomości, że Rada organizacji ITER („Rada ITER”) na posiedzeniu w czerwcu 2016 r. wreszcie przyjęła *ad referendum* nowy harmonogram oraz środki w odniesieniu do projektu ITER (nowy „wariant wyjściowy”, któremu towarzyszy stopniowe osiągnięcie etapu „pierwszej plazmy”), które zostały uznane za realistyczne, w tym ustanowienie kluczowych celów pośrednich na rok 2016 i 2017, oraz roku 2025 jako docelowego terminu osiągnięcia etapu „pierwszej plazmy”; zauważa ponadto, że w listopadzie 2016 r. Rada ITER zatwierdziła *ad referendum* ogólny harmonogram projektu do etapu „pierwszej plazmy” w 2025 r. oraz do operacji „*deterium tritium*” w 2035 r.; zauważa jednak, że nowy wariant wyjściowy nie został jeszcze przyjęty przez Radę Unii Europejskiej;
7. nalega, aby Komisja przedstawiła przed lipcem 2017 r. komunikat w sprawie projektu ITER, co ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia przejrzystości całego projektu oraz określenia dalszych działań;
8. zauważa, że Wspólne Przedsięwzięcie powołało w styczniu 2016 r. nowego dyrektora, który wprowadził już wiele kluczowych niezbędnych zmian; zauważa, że dyrektor wprowadził 21 nowych działań, w uzupełnieniu do planu działania z 2015 r.; zwraca uwagę na wysoki poziom ambicji nowych działań, które wykraczają poza kwestie budżetowe i czasowe i dążą do uzyskania znaczących i kompleksowych postępów w wielu obszarach mających wpływ na wynik projektu ITER, takich jak zarządzanie i komunikacja, profesjonalizm procesów oraz szkolenia i doskonalenie zawodowe dla pracowników;
9. zwraca uwagę, że w trakcie odroczonej procedury udzielania absolutorium za rok 2014 organ udzielający absolutorium zwrócił się do dyrektora Wspólnego Przedsięwzięcia o przedstawienie szczegółowego sprawozdania z postępów w zakresie wszystkich kluczowych działań, które mogłyby potwierdzić, że projekt zmierza w dobrym kierunku i że wszystkie te działania są wdrażane; przyznaje, że to sprawozdanie zostało przedstawione organowi udzielającemu absolutorium w styczniu 2017 r.;

Zarządzanie budżetem i finansami

10. zauważa, że gotowy do wykonania ostateczny budżet na rok budżetowy 2015 przewidywał kwotę środków na zobowiązania w wysokości 467 901 000 EUR oraz kwotę środków na płatności w wysokości 586 080 000 EUR; odnotowuje, że wskaźniki wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności wynosiły odpowiednio 100 % i 99 %; zauważa jednak, że w odniesieniu do pierwotnego budżetu na rok 2015 poziom wykorzystania środków na zobowiązania i środków na płatności płatności wyniósł odpowiednio 49 % i 82 %;
11. zauważa, że z kwoty w wysokości 467 900 000 EUR dostępnych środków na zobowiązania 52 % zostało wykorzystane na bezpośrednie zobowiązania indywidualne, a pozostałe 48 % – na zobowiązania globalne; zwraca uwagę, że gorsze niż początkowo zakładano wyniki w zakresie zobowiązań indywidualnych były głównie spowodowane obniżeniem kwoty w gotówce wnioskowanej przez organizację ITER, obniżeniem kwoty w gotówce wnioskowanej przez Japonię i przełożeniem na czas późniejszy umów w dziedzinach takich, jak zdalne sterowanie, diagnostyka i inżynieria plazmowa;
12. zauważa, że wykonanie budżetu było zrównoważone z globalnymi zobowiązaniami zgodnie z ostatnią zmianą programu prac na rok 2015 w odniesieniu do bieżących zamówień, które mają zostać sfinalizowane w 2016 r. i których głównymi dziedzinami były: budynki (w odniesieniu do zmian lub opcji dotyczących umów dotyczących głównych budynków) i komora próżniowa (w odniesieniu do realizacji umowy dotyczącej komory głównej);
13. zauważa, że pełne wykonanie budżetu w 2015 r. spowodowało bardzo niski poziom anulowanych środków na rok 2015, stanowiący mniej niż 0,1 % budżetu; zauważa, że łączna kwota anulowanych środków w wysokości 925 783 EUR, która odpowiadała kwotom niewypłaconym w 2015 r. w ramach otwartych zobowiązań administracyjnych, została przeniesiona z 2014 r.;
14. odnotowuje, że w roku budżetowym 2015 saldo wyniku budżetowego wyniosło 1 070 000 EUR; zauważa, że niektóre dochody różne, takie jak opóźnione płatności składki członkowskiej za 2014 r. przez Grecję i odsetki ze względu na opóźnienia w płatności ze strony Hiszpanii, nie były zapisane w budżecie;
15. zauważa, że w 2015 r. Wspólne Przedsięwzięcie dokonało 4 200 transakcji płatniczych (z wyłączeniem wynagrodzeń), co stanowi tylko niewielki spadek w wysokości 3 % w porównaniu z rokiem 2014; zauważa ponadto, że z pośród tych transakcji 1 500 płatności odpowiada rozliczeniom faktur, w odniesieniu do których średni czas dokonywania płatności zmniejszył się o około siedem dni dzięki wysiłkom podjętym na rzecz optymalizacji procesów finansowych w tym obszarze; z zadowoleniem zauważa, że wdrożenie elektronicznego obiegu dokumentów dla płatności w roku 2014 spowodowało znaczny wzrost pod względem efektywności;

Zapobieganie konfliktom interesów i zarządzanie nimi oraz przejrzystość

16. zauważa, że Rada Zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia przyjęła strategię zwalczania nadużyć finansowych i plan działania na lata 2015–2017, w którym wyjaśniono kontekst, w którym działa Wspólne Przedsięwzięcie, tj. odpowiedzialność za zarządzanie znaczną kwotą z budżetu publicznego oraz za zapobieganie związanym z tym mechanizmom nadużyć finansowym i wykrywanie ich; odnotowuje, że określone zostały szczegółowe cele, takie jak mianowanie urzędnika ds. etyki i urzędnika z OLAF-u, a także podnoszenie świadomości;
17. zauważa, że w 2015 r. Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło decyzję w sprawie zasad dotyczących informowania o nieprawidłowościach oraz przeglądu przepisów z 2013 r. dotyczących konfliktu interesów mających zastosowanie do jego organów i komitetów;

Wybór i rekrutacja pracowników

18. przyjmuje do wiadomości, że Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło przepisy wykonawcze do regulaminu pracowniczego; ubolewa, że pewne szczegółowe przepisy wykonawcze do regulaminu pracowniczego wciąż nie zostały przyjęte;
19. zauważa jednak, że jednym z głównych wyzwań pozostaje przesunięcie pracowników Wspólnego Przedsięwzięcia do obszarów o wysokim priorytecie i zachęca dyrektora do kontynuowania wysiłków na rzecz optymalizacji zasobów pomiędzy Wspólnym Przedsięwzięciem a organizacją ITER;

Systemy kontroli wewnętrznej

20. zauważa, że według sprawozdania Trybunału osiągnięto znaczne postępy w wielu obszarach systemów nadzoru i kontroli, a obliczanie szacowanego kosztu końcowego etapu budowy projektu uznano za jedno z najważniejszych osiągnięć;
21. uznaje fakt, że Rada Zarządzająca Wspólnego Przedsięwzięcia przyjęła ogólną strategię kontroli i monitorowania, której głównym celem jest zapewnianie rozsądnej pewności dyrektorowi i zewnętrznym zainteresowanym stronom odnośnie do funkcjonowania systemów kontroli wewnętrznej Wspólnego Przedsięwzięcia;
22. przyznaje, że Wspólne Przedsięwzięcie opracowało system Contract Tracker (portal, za pomocą którego można wymieniać dokumentację z dostawcami), który jest ważnym narzędziem monitorowania etapów pośrednich i ogólnych postępów realizacji projektu; zauważa również, że Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło opracowywanie odstępstw i zmian do narzędzia Contract Tracker pozwalających na zarządzanie wszystkimi zmianami wprowadzonymi do umów; zachęca Wspólne Przedsięwzięcie do dalszego rozwoju możliwości oferowanych przez te systemy i pełnego ich wykorzystywania;
23. zauważa, że jednostka audytu wewnętrznego Wspólnego Przedsięwzięcia ukończyła w 2015 r. dwa postępowania i przeprowadziła trzy postępowania dotyczące działań pokontrolnych; oczekuje, że Wspólne Przedsięwzięcie będzie informowało organ udzielający absolutorium o zaleceniach i postępach poczynionych w tym zakresie; zauważa ponadto, że Służba Audytu Wewnętrznego Komisji uznała postępy poczynione przez Wspólne Przedsięwzięcie w obszarze zamówień publicznych i stwierdziła, że siedem z dziewięciu zaleceń audytu z 2014 r. zostało odpowiednio wdrożonych;
24. zauważa, że Wspólne Przedsięwzięcie wreszcie na bieżąco usprawnia kontrolę wewnętrzną, koncentrując zasoby na wynikach ITER koniecznych do realizacji etapów związanych z pierwszą plazmą, a jednocześnie przestrzega ograniczonego budżetu do 2020 r.; odnotowuje, że od października 2016 r. wzmocniono również strukturę odpowiedzialności Wspólnego Przedsięwzięcia, tworząc nowy dział, który koncentruje się na kwestiach handlowych i finansowych; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie do przedstawienia organowi udzielającemu absolutorium sprawozdania na temat postępów osiągniętych w wyniku tych zmian organizacyjnych;

Zamówienia i dotacje na składniki operacyjne

25. zwraca uwagę, że w 2015 r. uruchomiono ogółem 73 procedury zamówień i podpisano 79 umów na zamówienia o wartości około 326 000 000 EUR; zauważa ponadto, że te poważne zamówienia zostały przyznane i podpisane w dziedzinie budynków i zdalnej obsługi, ale również w odniesieniu do magnesów i promieniowania neutralnego;
26. zauważa, że średni czas oczekiwania na podpisanie umowy w przypadku zamówień publicznych na kwotę powyżej 1 000 000 EUR skrócił się z 240 do 140 dni w 2015 r. w porównaniu z 2014 r., lecz że powinien ulec jeszcze większemu skróceniu do 100 dni; zwraca uwagę, że średni czas oczekiwania na podpisanie umowy w przypadku zamówień publicznych o wartości poniżej 1 000 000 EUR i dotacji pozostał na poziomie z 2014 r.;

27. odnotowuje, że w 2015 r. procedury negocjacyjne Wspólnego Przedsięwzięcia stanowiły 45 % postępowań o przyznanie zamówienia (dla porównania w 2014 r. było to 58 %); jest przekonany, że o ile Wspólne Przedsięwzięcie ograniczyło w 2015 r. odsetek procedur negocjacyjnych, o tyle niezbędne jest podjęcie w miarę możliwości stosownych wysiłków w celu zwiększenia konkurencyjnego charakteru postępowań o udzielenie zamówienia; przyznaje, że ze względu na bardzo ograniczoną konkurencję w przypadku niektórych bardzo szczególnych dostaw procedury negocjacyjne są często najbardziej odpowiednią metodą udzielania zamówienia, tym bardziej że istnieje ryzyko, że otwarty przetarg doprowadzi do zawarcia umowy z niedoświadczonym i tym samym nierealistycznym podmiotem gospodarczym; zwraca się do Wspólnego Przedsięwzięcia o sprawozdanie w sprawie środków podjętych w miarę możliwości w celu zwiększenia konkurencyjności postępowań o udzielenie zamówienia;
28. podkreśla fakt, iż w sprawozdaniu Trybunału odnotowano znaczne postępy w zakresie procedur udzielania zamówień publicznych, lecz zwrócono również uwagę na kilka słabych punktów, takich jak wyższe wartości szacowanego kosztu końcowego dwóch projektów lub opóźnienia w przypadku jednego postępowania o udzielenie zamówienia; zwraca się do Wspólnego Przedsięwzięcia o poczynienie postępów w negocjacjach z organizacją ITER w sprawie lepszego dostosowania struktury środków do ustaleń w zakresie zamówień publicznych;

Ramy prawne

29. zauważa, że w sprawozdaniu Trybunału stwierdzono, że w grudniu 2015 r. zarząd Wspólnego Przedsięwzięcia ostatecznie zmienił swoje rozporządzenie finansowe i przepisy wykonawcze do niego w celu dostosowania ich do nowych unijnych ram finansowych oraz że przepisy te weszły w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.; zwraca uwagę na fakt, że Komisja wydała pozytywną opinię w sprawie zmian wprowadzonych przez Wspólne Przedsięwzięcie w przepisach finansowych, ale zażądała, by rozważyło dalsze rozwinięcie niektórych przepisów dotyczących szczególnych odstępstw od nowych unijnych ram finansowych; odnotowuje zgodnie z odpowiedzią udzieloną przez Wspólne Przedsięwzięcie, planuje ono wprowadzić takie uregulowania w przepisach wykonawczych do końca 2016 r.; zwraca się do Wspólnego Przedsięwzięcia, aby informowało organ udzielający absolutorium o postępach w realizacji;
30. przyjmuje do wiadomości, że Wspólne Przedsięwzięcie dokonało przeglądu swych procedur roboczych i procesów, których dotyczy nowe rozporządzenie finansowe i przepisy wykonawcze do niego oraz nowe zasady udzielania zamówień i przyznawania dotacji; zauważa z zadowoleniem odpowiedź Wspólnego Przedsięwzięcia, że nowe wymogi zostały transponowane do jego procedur pracy (polityka, procesy, procedury itd.);

Polityka w zakresie praw własności intelektualnej i przemysłowej

31. zauważa, że Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło jednolity dokument z zakresu własności intelektualnej w 2016 r.; zauważa ponadto, że Wspólne Przedsięwzięcie sformalizowało korzystanie z tego dokumentu, umieszczając je jako wyraźny krok we wszystkich nowych procesach w odniesieniu do procedur udzielania zamówień;

Umowa z państwem przyjmującym

32. z zadowoleniem zauważa, że w maju 2016 r., po zatwierdzeniu zarządu, dyrektor Wspólnego Przedsięwzięcia podpisał odnowioną długoterminową umowę dzierżawy z Królestwem Hiszpanii dotyczącą pomieszczeń biurowych, obejmującą rozszerzenie obecnej przestrzeni biurowej o 1 000 m²; zauważa ponadto, że zarząd zatwierdził plany dotyczące renowacji przestrzeni biurowej Wspólnego Przedsięwzięcia.